

Archeologisch inventarisatierapport 9

Bestemmingsplan Maaswijk

R. Terluin en T. de Ridder
september 2012

Inhoudsopgave

1. Administratieve gegevens	1
2. Inleiding	2
3. Afbakening plan- en onderzoeksgebied; huidig gebruik en vaststellen consequenties toekomstig gebruik	3
4. Historische situatie	4
5. Archeologische, bouwhistorische en aardkundige waarden	5
6. Gespecificeerde verwachting	9
7. Literatuur en bronnen	11
Bijlagen	12

1 Administratieve gegevens

Plangebied	: Bestemmingsplangebied Maaswijk
Oppervlakte plangebied	: circa 27 ha
Provincie	: Zuid-Holland
Gemeente	: Vlaardingen
Plaats	: Vlaardingen
Kaartblad	: 37G
RD-coördinaten	: x = 83.447, y = 435.428 x = 83.008, y = 435.097 x = 83.099, y = 434.644 x = 83.601, y = 438.861
Datum onderzoek	: September 2012
Soort onderzoek	: Archeologische inventarisatie
Opgesteld door	: Drs. R. Terluin en drs. T. de Ridder Gemeente Vlaardingen Vlaardings Archeologisch Kantoor
Controle en autorisatie Paraaf	: Drs. T. de Ridder, Vlaardings Archeologisch Kantoor
Opdrachtgever	: Gemeente Vlaardingen Sectie Ruimtelijke ordening & Volkshuisvesting
Bevoegde overheid	: Gemeente Vlaardingen Vlaardings Archeologisch Kantoor Postbus 1006 3130 EG Vlaardingen
Beheer documentatie	: Vlaardings Archeologisch Kantoor Postbus 1006 3130 EG Vlaardingen

2 Inleiding

Het bestemmingsplan Buitengebied Noord is in voorbereiding. Krachtens artikel 38a van de Monumentenwet 1988 houdt de gemeenteraad *'bij de vaststelling van een bestemmingsplan [] en bij de bestemming van de in het plan begrepen grond, rekening met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten'*.

Dit onderzoek is er op gericht de aanwezige en verwachte archeologische waarden in het bestemmingsplangebied in kaart te brengen. Het archeologische inventarisatierapport dient ter onderbouwing van de archeologische paragraaf die wordt opgenomen in het bestemmingsplan.

3 Afbakening plan- en onderzoeksgebied; huidig gebruik en vaststellen consequenties toekomstig gebruik

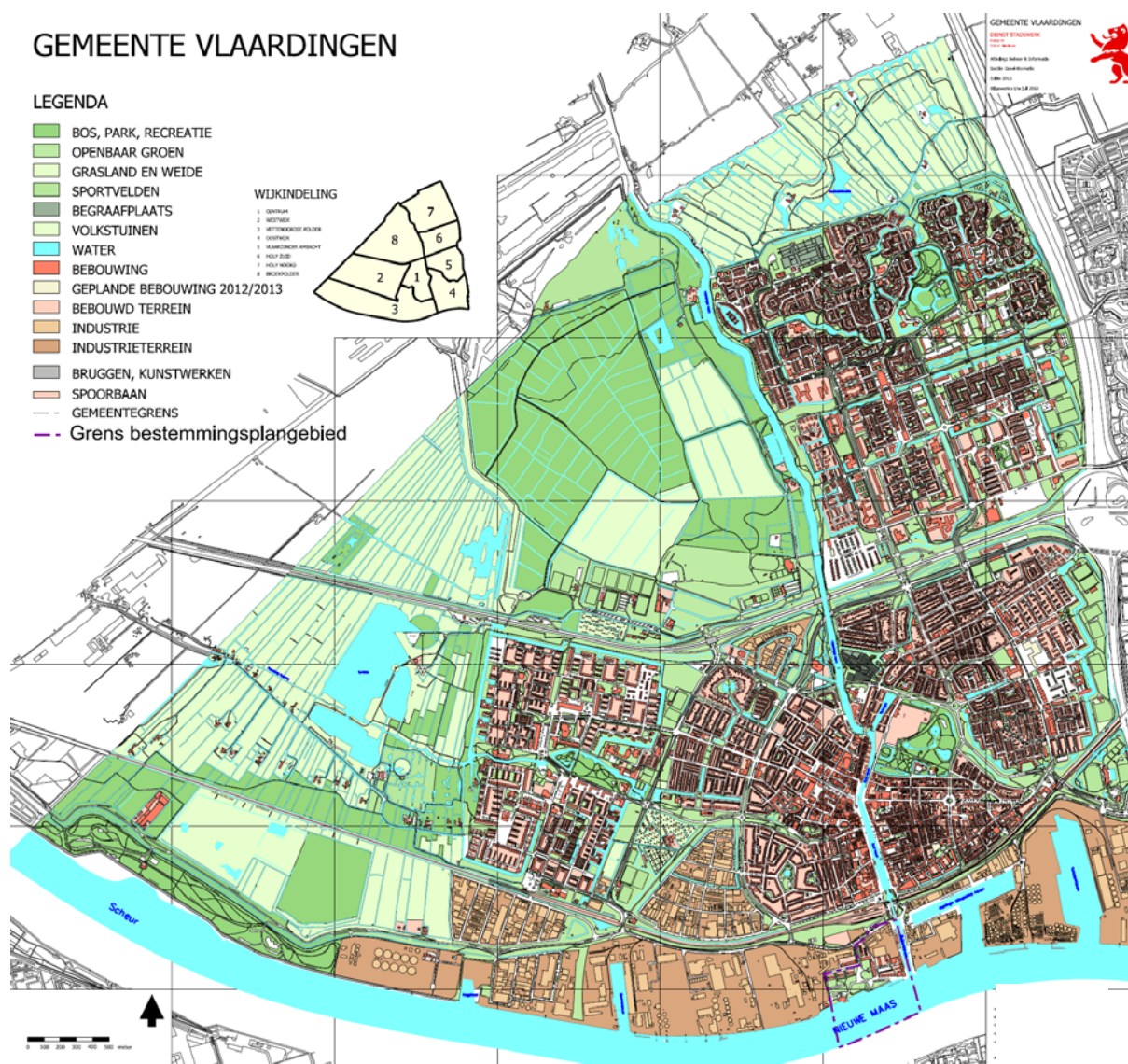
Het bestemmingsplangebied (Bijlage 1) ligt langs de zuidrand van Vlaardingen. De grenzen worden ruwweg bepaald door Buitenhaven aan de oostzijde, de nieuwe Maas aan de zuidkant, de Olivier van Noortlaan in het westen en de Galgkade aan de noordzijde.

De omvang is circa 27 ha. Het bestemmingsplangebied is gemengd met industrie, wonen en groen. Dit verandert niet in de nabije toekomst.

Gezien de ligging en met name de ontstaansgeschiedenis en daaraan gerelateerde schaarste aan waarnemingen is het leggen van een grens ter afbakening van een onderzoeksgebied weinig zinvol. In deze studie is gekozen voor een meer kwalitatieve benadering waarbinnen zinvolle waarnemingen en onderzoeken ter sprake komen.

Binnen het bestemmingsplangebied zijn geen significante ontwikkelingen gepland.

Figuur 1: Bestemmingsplangebied op de kaart van Vlaardingen

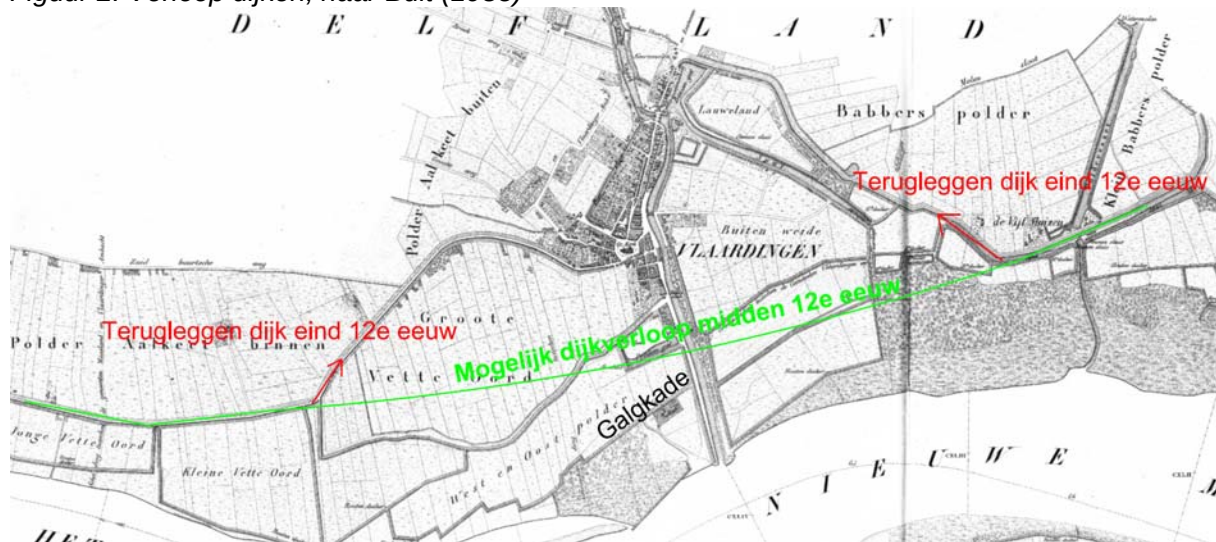

4 Historische situatie

Vlaardingen is in de Middeleeuwen ontstaan rondom een kerkje, dat vermoedelijk rond 700 na Chr. is gesticht. De kreek 'de Vlaarding', waarlangs de nederzetting lag, fungeerde als een natuurlijke haven waardoor Vlaardingen kon uitgroeien tot een belangrijke handelsplaats. Gedurende de 11e / 12e eeuw zal het tot één van de belangrijkste kernen van Holland behoren. Het grafelijk hof was er gevestigd. In deze periode wordt vanuit dit hof ook de wildernis rondom de nederzetting ontgonnen. Archeologische aanwijzingen hiervoor zijn in de wijken Ambacht en Holy aangetroffen in de vorm van resten van ontginningsboerderijen. Ook in de meer aan de Maas gelegen Aalkeetpolder zijn resten aangetroffen die op ontginning in de middeleeuwen duiden.

In de twaalfde eeuw is sprake van overstromingsrampen. Na de eerste, die van 1133/34, werd de Maassluisdijk aangelegd (figuur 2). Bult (1983) meent dat deze dijk toen te dicht langs de Maas werd gelegd, en dat het doorbreken ervan leidde tot de tweede grote overstromingsramp in 1163/64. Hierop werd de nieuwe dijk meer landinwaarts teruggelegd. Als het bestemmingsplangebied al niet na de eerste dijk aanleg 'buitendijks' kwam te liggen is dit zeker het geval na de nieuwe dijkenbouw eind twaalfde eeuw. Omdat op de kaart van Kruikius (bijlage 2) uit het begin van de 18e eeuw het plangebied nog altijd buitendijks lag, blijkt deze situatie lang stand te hebben gehouden.

Figuur 2: Verloop dijken, naar Bult (1983)

Door opslibbing vanuit de Maas kwam de grens tussen water en land wel steeds dichterbij te liggen. Was het land hoog genoeg opgeslibt dan werd er een kade omheengelegd en ontgonnen. Zo ontstond de polder Groot Vetteoord met de aanleg van de Vetteoordsekade in het midden van de 16e eeuw en in de 17e eeuw is de Galgkade aangelegd.

Door voortdurende verzanding moesten de ingang van de haven ook steeds verder in zuidelijke richting worden gelegd. In 1660 lag de ingang bij de Galgkade, een kleine eeuw later was het punt van de tegenwoordige ingang al bereikt. Bebouwing was er toen nog niet.

Rond 1780 ontwikkelde zich, met de komst van drie molens langs de Galgkade, industrie in het plangebied. Eén hiervan was een houtzagerij, ten behoeve waarvan het Balkgat werd gegraven; een rechthoekig water waarin de balken drijvend opgeslagen werden. Uit de kadasterkaart van rond 1825 blijkt ook deze situatie lang te bestaan (bijlage 3). Opvallend is dat de kaart toont dat de landuitbreiding verder zuidelijk was gevorderd dan de huidige grens met de Maas.

Verdere industriële uitbreiding moet wachten tot halverwege de tweede helft van de 19e eeuw. Vanaf dat moment wordt er gebouwd langs de Westhavenkade, zij blijkt uit een kaart van rond 1875 (bijlage 4). Ook is de land-watergrens ongeveer gelijk met de huidige.

Bijlage 5 en 6 tonen dat er vervolgens tot aan WOII weer weinig ontwikkelingen zijn. Pas na de oorlog wordt een aanvang gemaakt met de volledige inrichting van het plangebied (bijlage 7).

5 Archeologische, bouwhistorische en aardkundige waarden

Ondergrond

Aan het einde van de laatste ijstijd lag Vlaardingen in het stroomgebied van de grote rivieren. De bodem was zandig, en door de wind konden rivierduinen ontstaan. Eén zo'n duin is de donk die onder de huidige Piet Hein plaats ligt. Door de stijging van de zeespiegel is door rivier en zee sediment afgezet in de vorm van klei en zand. In tijden waarin de zee minder invloed had kon veenvorming optreden. Door de afwisseling van de invloed van de zee is de Vlaardingse bodem gekenmerkt door een opeenvolging van zand, klei en veenlagen en mengvormen hiertussen.

Vooraf na de vorming van de strandwallen langs de kust verminderde de invloed van de zee, en konden dikke veenpakketten worden gevormd. Periodiek brak de zee door, sneed zich in het veenlandschap in, en vormde een stelsel van getijdegeulen en kreken waarlangs oeverwallen ontwikkelden. Gedurende periode van grotere dynamiek door de zee veranderde het landschap weer naar een getijdegebied en rivierversstromingsvlakte. De oude kreken, die later weer met sediment en veen gevuld werden, zijn in de bodem aan te treffen. De fossiele resten van de meer recente zijn zelfs nog in het huidige maaiveld kenbaar in de vorm van hoger door het land lopende kreekkruggen.

Op de geologische Kaart van Nederland, kaartblad 37O (Rotterdam-oost), valt het plangebied onder de code A2.3- met gele ruitjes. Het staat voor een marien gebied (een gebied dat onder invloed van de zee staat) met lagunaire, estuariene en wad-afzettingen. Diep in de bodem zijn kleiafzettingen aanwezig die ruwweg 3500 jaar en eerder zijn afgezet. Op deze klei ligt een dik pakket veen. Dit veen wordt weer afgedekt door kleipakketten die in verschillende perioden tussen circa 1500 voor Chr. en heden zijn afgezet. Op basis van de geologische kaart ligt er geen veen tussen deze latere kleipakketten. Echter, recent onderzoek toont aan dat dit wel degelijk het geval is (De Groot 2010; Timmerman 2012). Kaartbijlage 2 van de geologische kaart blad 37O geeft aan dat de top van het pleistocene niveau op circa 19m onder NAP ligt.

Op de geomorfologische kaart van Nederland, geraadpleegd via ARCHIS 2, is het bestemmingsplangebied aangegeven als bebouwd gebied. Dit biedt geen inzicht in de bodemopbouw.

Op de Bodemkaart van Nederland, die op ARCHIS 2 is geraadpleegd, staat het bestemmingsplangebied aangegeven als bebouwd gebied. Dit biedt geen inzicht in de bodemopbouw.

Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden wordt aan het bestemmingsplangebied een Middelhoge trefkans toegedicht. Het betreft dekafzettingen waar veelal kleinere hoger gelegen geulafzettingen in voorkomen.

Op de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van Zuid-Holland is het bestemmingsplangebied omschreven als zeekleigebied.

In DINOlaket is het profiel van één boring in het plangebied, en van boringen aan beide zijden van het bestemmingsplangebied opgenomen (Bijlage 8 voor locaties). Uit deze boringen zijn moeilijk potentiële woonniveau's op te maken. Wel blijkt er uit dat in de bodem van de meest noordelijk boorlocaties (B37G0212, B37G0021, B37G0021) een veenpakket ligt dat in de zuidelijker gelegen locatie B37G0080 afwezig is. De top van het veenpakket lag (boringen zijn gezet in 1896 en 1949) op ruwweg tussen 4 en 6 m onder NAP. De aanwezigheid van een veenpakket geeft aan dat de overstromingen en buitendijkse ligging niet alles tot op zeer grote diepte heeft weggeërodeerd. De verwachting lijkt gerechtvaardigd dat verder van de huidige Maas af de mate van erosie afneemt.

Dit wordt bevestigd door onderzoek aan de oostzijde van de haven. Hier is op een locatie vlak bij de huidige Maas de top van het veen (circa 8m onder NAP) gedateerd op rond 2000 voor Chr (Coppens, 2012, voor locatie zie bijlage 8) iets noordelijker, bij de Wilhelminakade (Timmerman

Archeologisch inventarisatierapport 9

2012) dateert de top van het veen (rond 6 m onder NAP) zeer waarschijnlijk uit 200–50 voor Chr. Weer noordelijker, bij het Emmaplein in de Oostwijk dateert de top (circa 3m –NAP) uit de 7e eeuw na Chr. (Coppens en Torremans, 2009).

Op het vlak bij de Maas gelegen terrein onderzocht door Coppens (2012) blijkt dat rond 8 m – NAP een dik pakket stroomgordelafzettingen (zand) begint waarop vervolgens een ophogingspakket was opgebracht. Uit de profielbeschrijving van de eveneens vlak bij de Maas gelegen locatie B37G0080 lijkt een zandpakket afgezet tot een diepte van circa 7,5m –NAP. Dit suggereert mogelijk dat langs de waterkant het oude landschap tot een diepte van circa 7 a 8 m onder NAP is weggeërodeerd.

Helaas is onduidelijk in hoeverre het oude landschap richting het noorden is weggeërodeerd. De hierboven aangegeven veenhoogtes geven met 4 m onder NAP in ieder geval een soort van ondergrens. Uit booronderzoek bij de Baanstraat (bijlage 8, locatie 01.113) blijkt de onderzijde van de afzettingen uit de late middeleeuwen op circa 1m onder NAP te liggen. Recent onderzoek iets zuidelijker schrijft dat de onderzijde van dezelfde laag dieper dan 3 m onder NAP moet liggen. Een mogelijk inzicht geven boringen die door amateur-archeologen zijn gezet op locatie 11.006. Hier is een ophogingspakket van 80 cm dikte, waaronder tot 4,75m onder maaiveld een pakket rivierafzettingen waargenomen.

Booronderzoek net ten noorden van het bestemmingsplangebied (locatie 11.008) geeft aan dat er vanaf 1 m onder NAP een geulafzetting of ophogingspakket ligt. Uit nadere analyse van dit onderzoek blijkt het om ophogingen te gaan (Terluin en De Ridder, 2010). Het oorspronkelijke opgeslibte maaiveld ligt hier dan op circa 1 m onder NAP. Het huidige maaiveld ligt in het grootste deel van het bestemmingsplangebied op circa 3m boven NAP en hoger, wat derhalve een ophoging van 4 m inhoudt (waarmee rekenend met 1 m obslibbing, archeologische resten vanaf 5 m onder maaiveld voor kunnen komen). Langs de Westhavenkade ligt het maaiveld echter circa 1 m lager.

Archeologie

AMK, IKAW, CHS

De Archeologische MonumentenKaart (AMK) in ARCHIS2 is een gedigitaliseerd bestand van alle bekende behoudenswaardige archeologische terreinen in Nederland. Binnen het bestemmingsplangebied liggen geen monumenten. Binnen een straal van circa 3 km zijn deze echter wel monumenten aanwezig. Bijlage 9 toont de ligging, met daarbij de perioden die in ARCHIS2 zijn genoemd. Vanaf het Neolithicum staan alle perioden, met uitzondering van de Bronstijd, op de kaart aangegeven. De Bronstijd is in Vlaardingen echter niet onbekend. Op de Vergulde Hand West zijn er sporen opgegraven (Eijskoot e.a., 2012). Uit de periode voorafgaand aan het neolithicum is tot op heden nog niets aangetroffen. De waarschijnlijkheid dat deze sporen er zijn is echter hoog op de donk die in de huidige Oostwijk ligt (in bijlage 9 het AMK-terrein ten noord-oosten van het bestemmingsplangebied, met de aanduiding NEO, zie ook Van Loon 2011).

Op de Indicatieve kaart archeologische waarden (IKAW) valt het bestemmingsplangebied binnen een gebied met een middelhoge trefkans op archeologische sporen. De IKAW bevat een vlakdekkende en landsdekkende classificatie van de trefkans op archeologische waarden. Deze trefkans is gebaseerd op een kwantitatieve analyse en op archeologisch inhoudelijke kennis van het bodemarchief. Gebieden met een hoge trefkans representeren fossiele kreken. De oeverwallen van dergelijke kreken vormden vroeger aantrekkelijke woonplaatsen. Ook nadat kreken dichtgeslibd waren, bleven ze een aantrekkingskracht behouden aangezien ze dan hoger gelegen delen binnen een landschap konden vormden. Binnen het plangebied zijn dergelijke kreken (nog) niet gekarteerd. Op de IKAW heeft het een middelhoge trefkans gekregen.

Een soortgelijk beeld wordt op de kenmerkenkaart archeologie van de Cultuurhistorische kaart (CHS) van de provincie Zuid-Holland geschetst. De Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van

de provincie Zuid-Holland kent drie verschillende thema's: archeologie, historische stedenbouw en historisch landschap. Ieder thema bestaat weer uit twee kaarten die inzichtelijk maken wat in Zuid-Holland cultuurhistorisch van belang is en waarom. De kenmerkenkaart geeft de kenmerkende nederzettingsspatronen, landschapsspatronen en de archeologische opbouw van het landschap weer. Op de waardenkaart, zijn de waardevolle structuren van de kenmerkenkaart gewaardeerd weergegeven. Op kaart 1a "archeologie kenmerken" zijn fossiele kreeklopen specifiek weergegeven. Het verloop komt sterk overeen met wat op de IKAW aangegeven staat. De op de kaart aangegeven zeeafzettingen zijn in hoofdzaak klei-achtige gronden. Ze zijn door de zee afgezet in relatief rustig water, in de vorm van wadplaten of kwelders. Op veel plaatsen is, onder moerassige omstandigheden, veenvorming opgetreden. Op de kenmerkenkaart staan ook woonheuvels aangegeven. Overigens is soms onduidelijk waarom er een woonheuvel op de kaart aangegeven staat. De kenmerken vertalen zich in kaart 1b "waarde archeologie". Op de kaart staan de eerder beschreven AMK-terreinen als terreinen van archeologische waarde. Deze zijn al apart in bijlage 9 weergegeven. Op de provinciale kaart heeft het gebied een redelijke tot grote kans op archeologische sporen (bijlage 10).

Waarnemingen en onderzoeken

In bijlage 8 zijn niet alle waarnemingen die op het kaartbeeld zouden passen opgenomen. De reden hierachter is de vraag naar de zinvolheid daarvan. Bijvoorbeeld een opgraving van 17e eeuwse structuur aan de Landstraat/Vossiusstraat (01.132, ter voobeeld wel op de kaart). In het vorige hoofdstuk is beschreven dat het bestemmingsplangebied in deze tijd buitendijks lag. Dergelijke structuren zijn hier dan ook niet aan te treffen, en daarom niet relevant. Doel van het onderzoek is om te bepalen wat voor archeologie er wel aan te treffen is binnen het bestemmingsplangebied. Uit de beschrijving hierboven blijkt dat binnen Vlaardingen archeologische resten uit bijna alle perioden wel zijn gevonden. De vraag is of dit ook voor het bestemmingsplan geldt. Hier is de ontstaansgeschiedenis van het gebied van belang, waarbinnen de langdurige buitendijkse ligging een rol speelt.

Een voor het bestemmingsplangebied relevante vindplaats die buiten het kaartbeeld valt, is ARCHIS waarnemingsnummer 32491. Het betreft een vindplaats in het water, tussen kilometerraai 1015.4 en 1016.5 langs de oever van de Nieuwe Waterweg bij de Aalkeet. Tijdens graafwerkzaamheden (tussen 1967 en 1972) ten behoeve van een zandwinplaats voor Rijksweg 20, zijn in de uitgeworpen aarde een paar honderd scherven aangetroffen uit de 1e - 2e eeuw na Chr., en de Late IJzertijd. Ook is hout, een Romeinse munt en botmateriaal verzameld.

In het plangebied is een Indisch mesje met een gesneden houten handvat (11.001) gevonden. Deze vondst is op 40 cm diepte aangetroffen en zal zich in opgebrachte of anderszins verstoorde grond hebben bevonden. Ook is een vondst ten noorden van het plangebied bekend (11.009). Het is een keltisch muntje dat als knoop is hergebruikt. Dit laatste doet vermoeden dat het niet binnen een originele context aangetroffen is. Ten slotte is op het Matex-terrein bij grondsaneringswerkzaamheden een viertal ankers gevonden (VLAK-code 11.002, niet op bijlage 8). Deze lagen op de bodem van de voormalige haven die na de oorlog is gedempt.

Onderzoeken

Voor het plangebied is in 2003 een bureauonderzoek uitgevoerd (Defilet en de Ridder, 2003). Hierin wordt aangegeven dat door erosie eventueel aanwezige archeologische resten zullen hebben weggeëordeerd. Voor de periode vanaf 1780 wordt een hoge archeologische verwachting uitgesproken, die is gebaseerd op de opkomst vanaf dat moment van industrie. Dit is specifiek gericht op het gebied langs de Galgkade en Westhavenkade.

Algemeen

Reeds aangegeven is dat in Vlaardingen archeologische resten uit verschillende perioden aangetroffen kunnen worden. De resten uit het neolithicum en eerder liggen op oude oeverwallen en zandduinen. Resten uit de Bronstijd zijn schaars in Vlaardingen. Van de Vergulde Hand-West is bekend dat het kwelderlandschap en het veenlandschap werd gebruikt. In de IJzertijd lijkt de meeste bewoning geconcentreerd op het veen, terwijl er gedurende de Romeinse Tijd een

voorkeur voor oeverwallen lijkt te zijn. In de Middeleeuwen wordt langzaam het gehele landschap in gebruik genomen.

Bouwhistorische en cultuurhistorische waarden

Binnen het bestemmingsplangebied heeft de provincie Zuid-Holland op de cultuurhistorische kaart (CHS) de haven en kade opgenomen als waardevol landschappelijk lijnstructuur. De kade en haven zijn onderdeel van tevens een waardevolle nederzettingsstructuur. De Westhavenkade en het gebied ten oosten ervan maakt tevens deel uit van het beschermd stadsgezicht van Vlaardingen (in procedure). Hierbij hoort ook de zuidoostelijke hoek van het plangebied (figuur 3). In deze hoek liggen beeldbepalende panden. In KICH worden twee panden als waardevol aangegeven, het jongeren centrum op Westhavenkade 97 en de Pelmolens (gemeentelijk monument).

Ondergrondse bouwhistorische waarden zijn aan te treffen langs de Galgkade en Westhavenkade. Hier ontstond de eerste industrie.

Figuur 3: grens(groen) beschermd stadsgezicht (in procedure)

6 Gespecificeerde verwachting

Verwachting

Diep in de ondergrond, op circa 19 m –NAP ligt het pleistocene niveau, uit het einde van de laatste IJstijd. Hiervoor is de archeologische verwachting onduidelijk. Uit Vlaardingen zijn geen vondsten of sporen uit deze periode bekend.

Neolithische vondsten en sporen zijn elders in Vlaardingen op de hoger gelegen delen langs kreek en rivieren in het toenmalige landschap aangetroffen, terwijl ook Mesolithisch vondstmateriaal niet uit te sluiten is. Binnen het bestemmingsplangebied zijn hier (nog) geen sporen aangetroffen, en vooralsnog moet de kans op het aantreffen ervan dan ook klein worden geacht.

Sporen en vondsten uit de Bronstijd zijn sporadisch in Vlaardingen aangetoond. De spreiding ervan lijkt relatief wijd, zodat de kans op het aantreffen van deze periode binnen het onderzoeksgebied beperkt is.

Voor de periodes IJzertijd, Romeinse Tijd en Middeleeuwen (tot midden 12e eeuw), is de verwachting afhankelijk van de mate van erosie die in en vanaf de 12e eeuw heeft plaatsgevonden. Helaas is het beeld hierover verdeeld. Uit booronderzoek lijkt naar voren te komen dat vlak langs de Maas de erosie tot circa 8 m onder NAP heeft plaatsgevonden, tot in lagen uit het Neolithicum. Daarentegen is er een waarneming van veel Romeins vondstmateriaal dat uit de Maas is opgebaggerd, en is er ook in voormalig buitendijks gebied een veenpakket uit de IJzertijd aangetroffen. Dit geeft aan dat de erosie ook beperkt(er) kan zijn geweest. Vanwege de onzekerheid kan het plangebied archeologisch niet afgeschreven worden. Daarom wordt voor deze perioden een gematigd middelhoge verwachting opgesteld. De kans op archeologische sporen neemt toe naarmate er meer noordelijk wordt gegaan, en naarmate verder in het verleden teruggedaan wordt.

Voor de periode tussen midden 12e eeuw en laatste kwart 18e eeuw is de verwachting laag. Toen lag het gebied buitendijks. Wellicht kunnen er nog resten van scheepsgelateerde zaken aangetroffen worden. Uitzondering is de Galgkade die rond het midden van de 17e eeuw is aangelegd en zich nog net voor een deel in het plangebied bevindt. Voor de tijd vanaf laatste kwart 18e eeuw is de archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische resten hoog langs de Galgkade en Westhavenkade.

Diepte

Over de diepte van sporen is moeilijk een uitspraak te doen. De resten uit de Nieuwe Tijd kunnen vlak onder maaiveld aanwezig zijn. Voor de periode ervoor zal de mate van erosie bepalend zijn geweest, waarbij aan de zuidzijde meer erosie kan zijn opgetreden dan aan de noordkant.

Aan de noordzijde van het plangebied is veen aangetroffen op 4,5 m onder NAP. Dit is hoger dan het IJzertijdveen bij de Wilhelminakade waarvan de top op 6 m onder NAP, wat mogelijk wijst op een jongere ouderdom. Maar aangezien het op de locaties om één pakket gaat, dat in dikte niet veel verschilt (1 á 1,5 m dik) is het ook mogelijk dat hier een veenpakket ligt uit dezelfde periode. Met een datering waarschijnlijk in de Late ijzertijd, kunnen nog archeologische resten uit eerdere perioden aanwezig zijn vanaf een diepte van 4,5m -NAP.

Van de ouderdom van de afzettingen die op het veen liggen is nog te weinig bekend. In ieder geval wordt de top gevormd door opslibbing uit de periode vanaf de 12e eeuw na Chr. Mogelijk liggen hier nog oudere afzettingen onder. Op welke hoogte dit is, is onduidelijk. Meer noordelijk (01.113) had het opslibpakket een dikte van circa 1 m. Uit de omgeving blijkt dat de top van het opgeslibde pakket op circa 1 m onder NAP ligt (onderzijde van de ophogingen ligt bij 11.008, Coppens (2012), en Timmerman (2012) ongeveer op dit niveau. Voorzichtigheidshalve kan daarmee een grens voor mogelijke oudere afzettingen op 2 m onder NAP worden gelegd.

Verschijningsvorm

Archeologisch inventarisatierapport 9

Archeologische resten uit de Nieuwe Tijd zijn de Galgkade, en aan industriële activiteiten gerelateerde zaken als stenen bebouwing, gereedschappen, in alle materiaalsoorten. Per locatie zal de aard van het vondstmateriaal verschillen naar bedreven activiteit.

Uit de buitendijkse periode kunnen aan scheepvaart/visserij gerelateerde materialen nog in de bodem aanwezig zijn.

Uit de IJzertijd / Romeinse Tijd - Middeleeuwen is houtbouw met vlechtwerkwanden aan te treffen, met (leem)vloeren, mestpakketten, spiekers, afvalkuilen, perceelgrenzen (greppels), akkers, en andere aan nederzettingen gerelateerde sporen en structuren. Het vondstmateriaal uit deze perioden bestaat uit aardewerk, glas, metaal, hout, bot en andere categorieën.

Bovenstaande opsomming van complextypen en vondstenspectrum is niet uitputtend. Bijvoorbeeld natuurstenen artefacten (vooral Neolithicum en eerder) en infrastructuur kan ook worden aangetroffen. Een speciale categorie uit met name de Romeinse Tijd zijn de dammen en duikers die in de stroomgeulen aanwezig kunnen zijn.

Paleo-ecologische resten uit alle perioden zijn door de relatief hoge grondwaterspiegel in Vlaardingen in het algemeen goed bewaard.

Archeologische verwachtingenkaart

Bovenstaande verwachting is vertaald in een archeologische Verwachtingenkaart, die opgenomen is in bijlage 11. Hierbij is het volgende verwerkt. Het gebied waar de oude industrie opkwam krijgt een hoge verwachting op het aantreffen van resten uit de Nieuwe Tijd. Binnen dit gebied is de industrie uit het begin van de 19e eeuw en eerder aan te treffen. Voor het hele plangebied wordt voor de perioden vanaf de IJzertijd een middelhoge verwachting opgesteld, en voor de daaraan voorafgaande perioden een voorlopig lage verwachting. Uit praktisch overwegingen is de huidige waterlijn van de Maas is als grens voor dit gebied genomen.

7 Geraadpleegde bronnen en literatuur

Actueel Hoogtebestand Nederland, geraadpleegd, via Geokijker, interne site van de gemeente Vlaardingen september 2012

Archeologische Monumentenkaart (AMK), geraadpleegd september 2012 via ARCHIS 2, CHS

Archis 2, geraadpleegd september 2012 via <http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html>.

Bodemkaart van Nederland, geraadpleegd september 2012 via ARCHIS 2.

Bult, E.J., 1983: *Midden-Delfland, een archeologische kartering; inventarisatie, waardering en bewoningsgeschiedenis*, (NAR 2).

Cultuurhistorische Atlas / Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) Provincie Zuid-Holland, geraadpleegd september 2012 via <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=chs>

Coppens, C., 2012: *Plangebied Vopak Terminal Vlaardingen, Gemeente Vlaardingen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)*.

Coppens E. en R. Torremans, 2009: *Vlaardingen, het spuiwater in de Oostwijk Een archeologische begeleiding*

Defilet, M. en T. de Ridder, 2003: *Bureauonderzoeken 01 Uitvoeringsplan Rivierzone, Omgeving Maasboulevard*

DINO-loket, de centrale toegangspoort tot Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond, op <http://www.dinoloket.nl/dinoLks/map/map.jsp?setLayerId=M07M0044>, geraadpleegd september 2012.

Eijskoot Y., O. Brinkkemper en T. de Ridder, 2012: *Vlaardingen-de Vergulde Hand West*

Geomorfologische kaart van Nederland, geraadpleegd september 2012 via ARCHIS 2.

Groot, R.W. de, 2010: *Plangebied Het Hof en Oranjepark, gemeente Vlaardingen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)*

Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie (KICH), geraadpleegd september 2012 via www.kich.nl.

Loon, C. Van, 2011: *Archeologisch inventarisatierapport 5. Bestemmingsplan 226 (in voorbereiding). Oostwijk-zuid*

Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, 1998: *Geologische kaart van Nederland 1:50.000, Blad Rotterdam Oost (37 O)*.

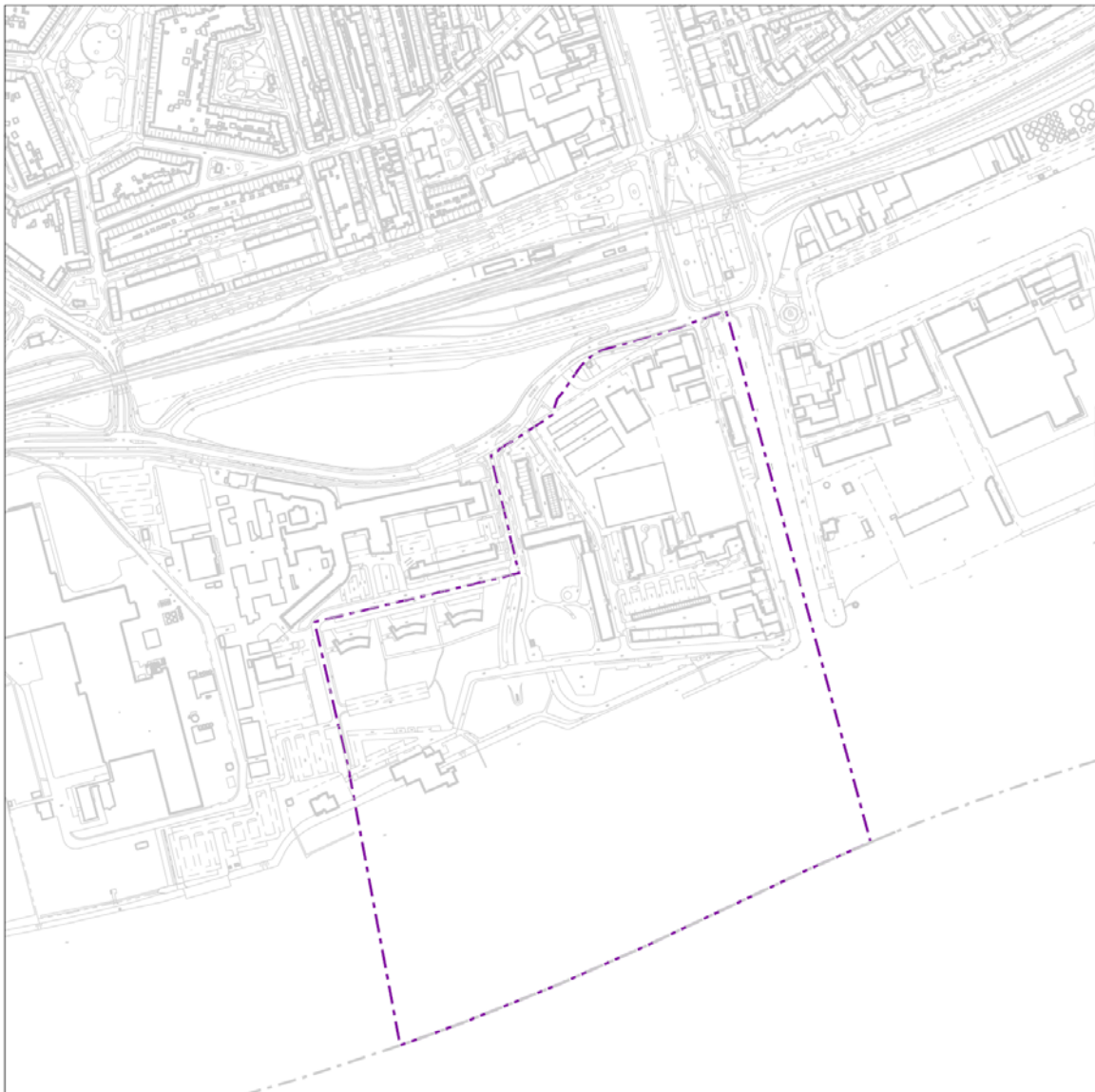
Terluin R. en T. de Ridder, 2010: *Bureauonderzoeken 29. Bestemmingsplangebied Lever Fabergé-terrein*

Timmerman, R., 2012: *Plangebied Koningin Wilhelminahaven NZ 27, gemeente Vlaardingen; archeologisch vooronderzoek: een aanvullend bureau- en inventariserend veldonderzoek (Concept)*

VLAK-Archief, vindplaatsenarchief van het Vlaardings Archeologisch Kantoor van de gemeente Vlaardingen.

Bijlagen

Bijlage 1 Het bestemmingsplangebied.

Legenda

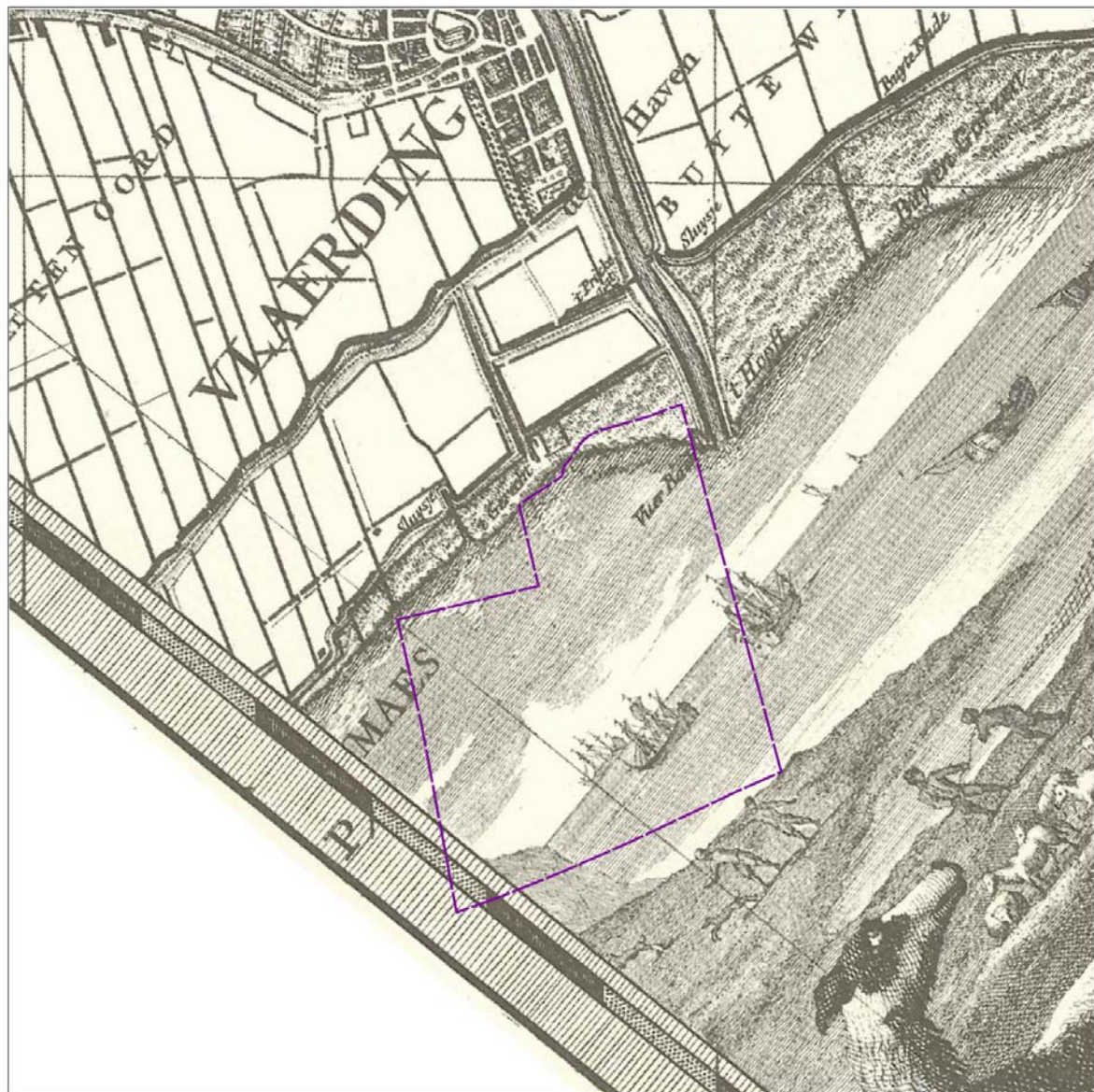

Grens bestemmingsplan

0 100m 200m 400m

Bijlage 2 Kaart Kruikius (1712, uitsnede)

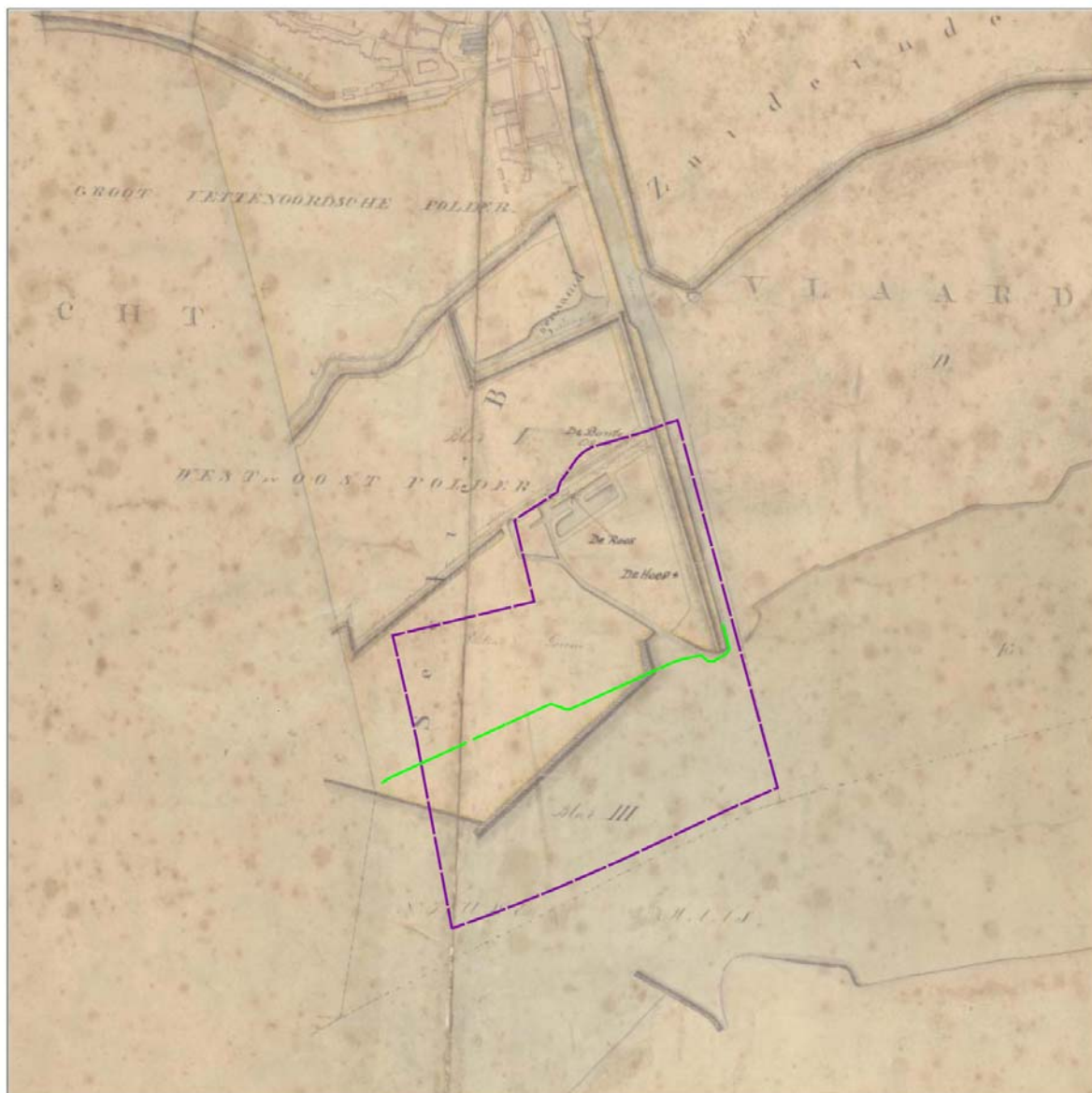
Legenda

--- ruwe projectie bestemmingsplangebied

0 150m 300m 600m

Bijlage 3 Kadasterkaart 1821 (uitsnede)

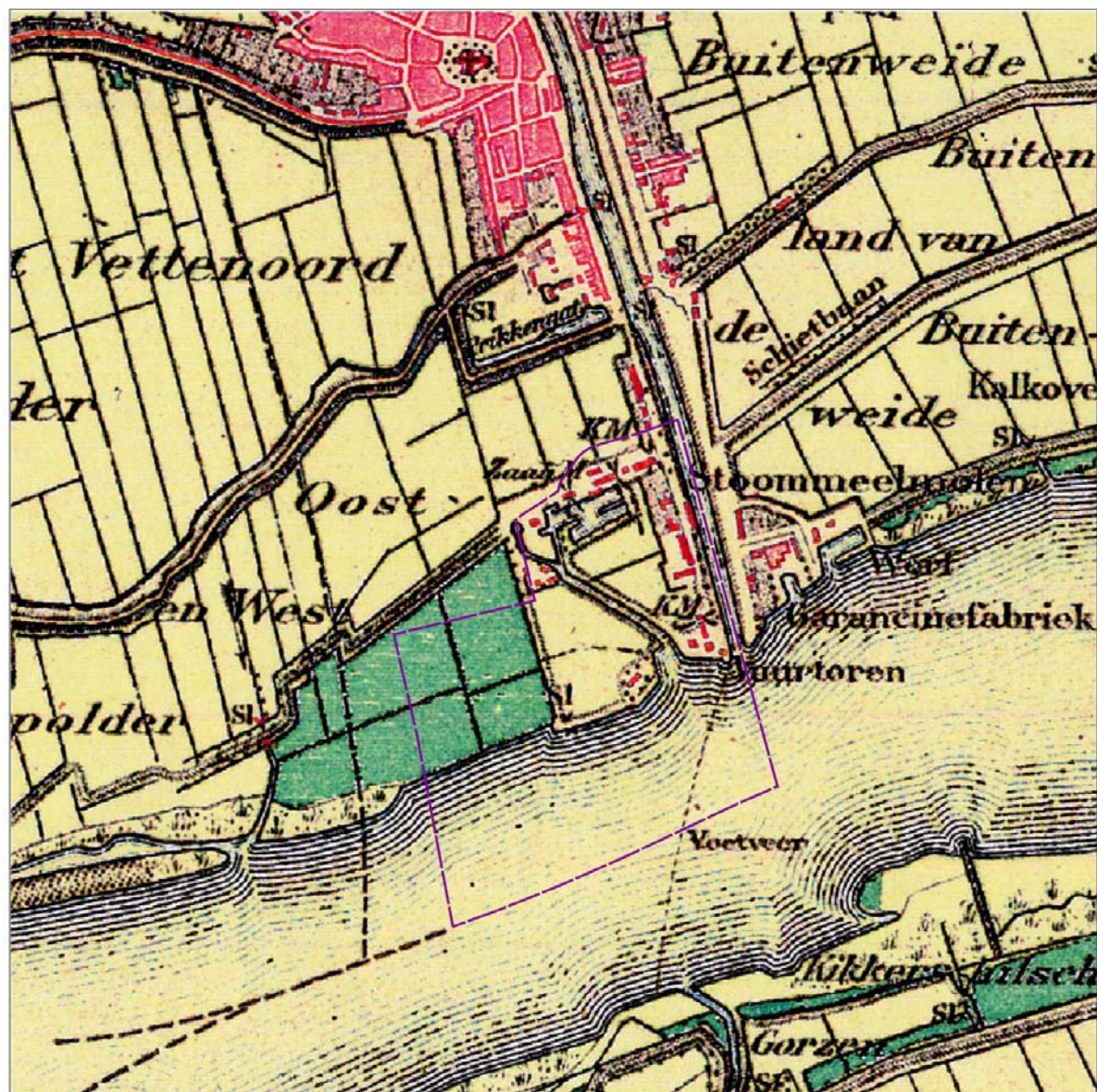

Legenda

- Projectie grens bestemmingsplangebied
- Overgang land-water in 2012

Bijlage 4 Topografische kaart circa 1875 (uitsnede)).

Legenda

--- Projectie grens bestemmingsplangebied

--- Projectie grens bestemmingsplangebied

Bijlage 6 Rivierenkaart 1933 (uitsnede)

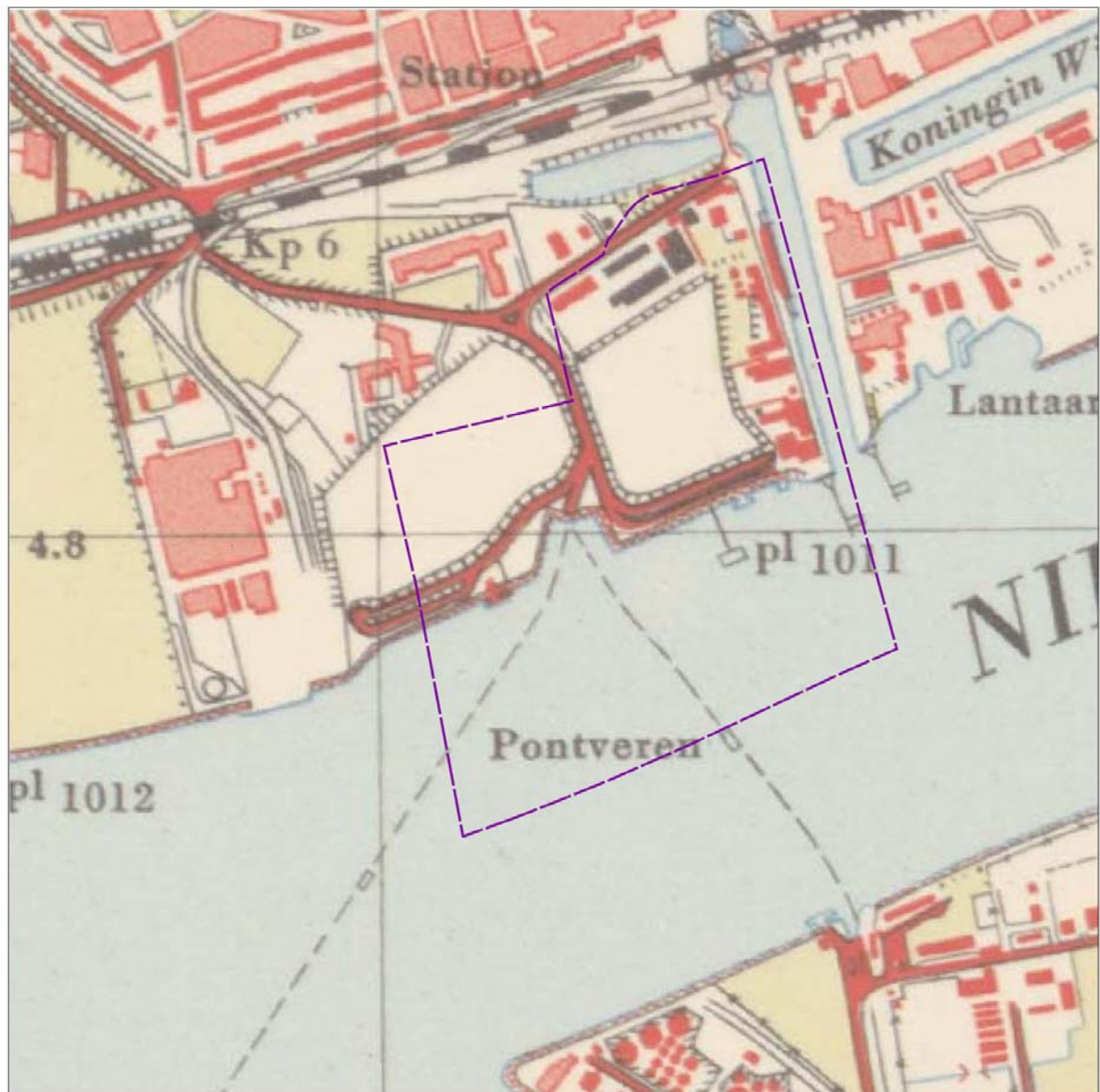
Legenda

--- Projectie grens bestemmingsplangebied

0 100m 200m 400m

Bijlage 7 Topografische kaart 1958 (uitsnede)

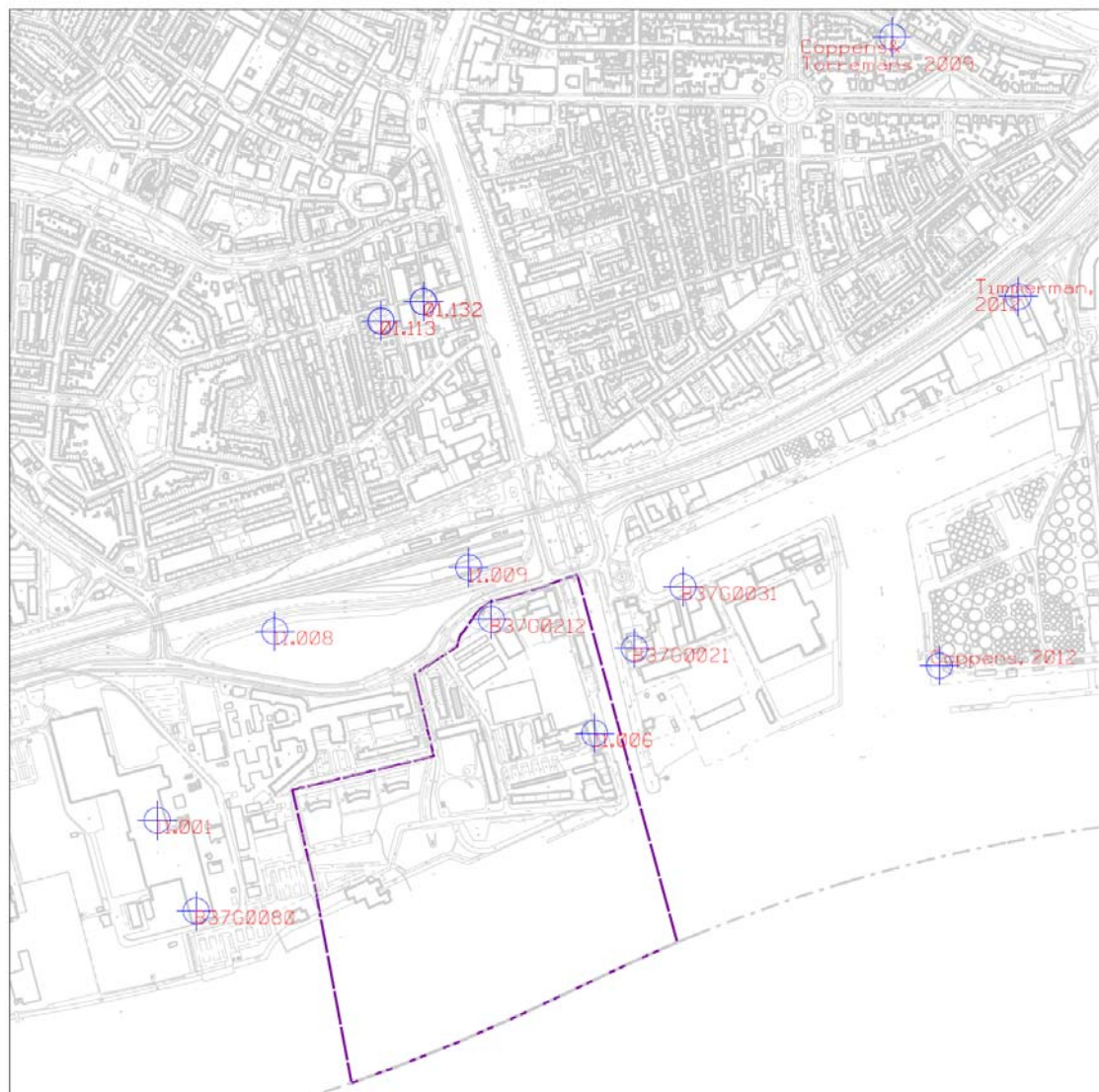
Legenda

--- Projectie grens bestemmingsplangebied

0 100m 200m 400m

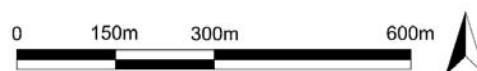

Bijlage 8 Locaties in tekst genoemd

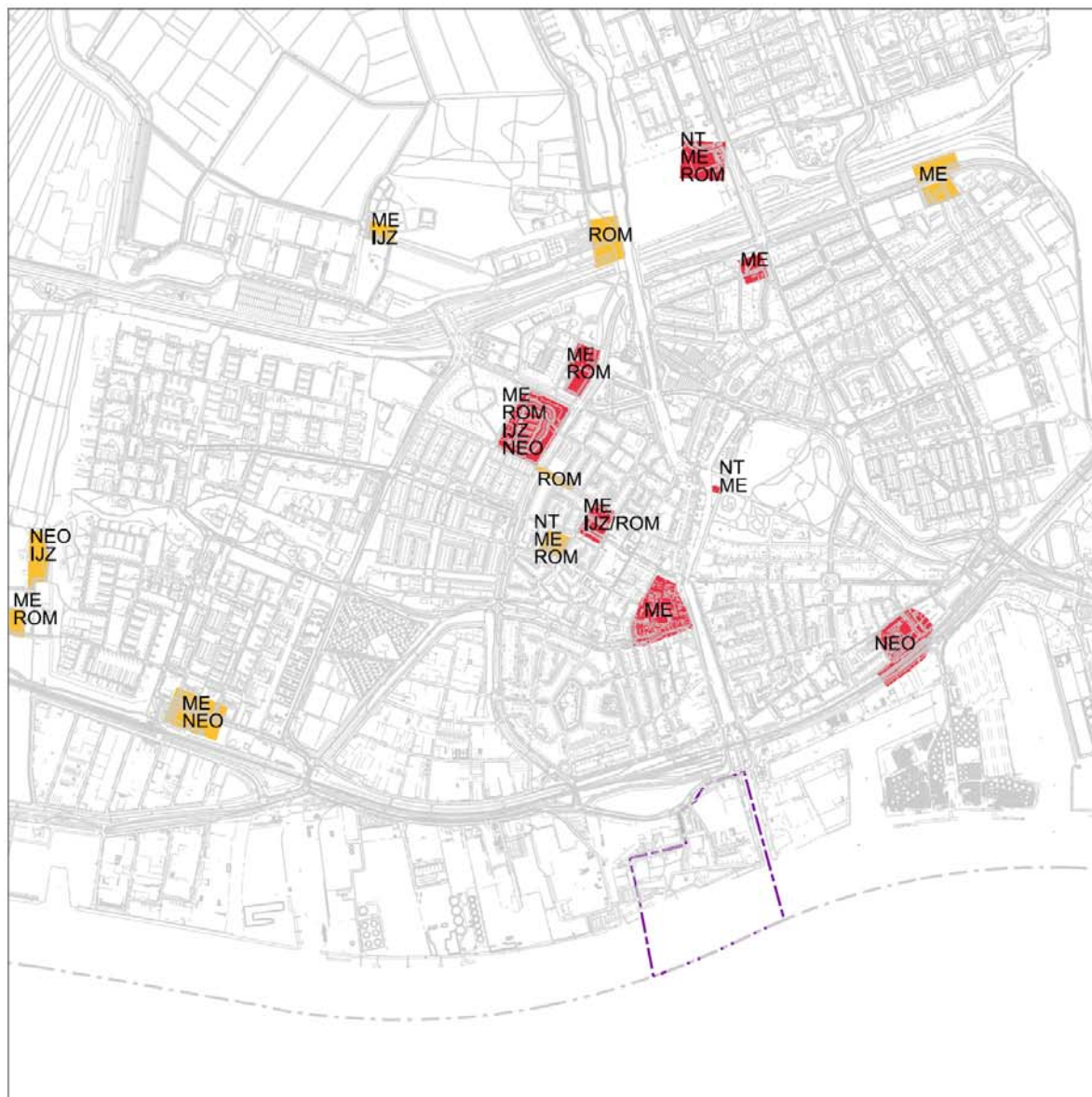

Legenda

- Grens bestemmingsplangebied
- 11.001 Code VLAK-archief
- B37G0080 NITG nummer DINOloket
- Coppens, 2012 Onderzoek, literatuur

Bijlage 9 Archeologische Monumentenkaart (AMK, onderdeel van CHS) Provincie Zuid-Holland

Legenda

- Zeer hoge archeologische waarde
- Hoge archeologische waarde
- Grens bestemmingsplan
- NEO Neolithicum
- IJZ IJzertijd
- ROM Romeinse Tijd
- ME Middeleeuwen
- NT Nieuwe Tijd

0 400m 800m 1600m

Bijlage 10 kaart 1b CHS Provincie Zuid-Holland: Archeologie, waarden. woonheuvels en trefkansen (uitsnede)

Legenda

Gemeentegrens Vlaardingen

Grens bestemmingsplangebied

Zeer grote kans op archeologische sporen (stad- of dorpskern), redelijk tot grote kans op archeologische sporen

Zeer grote kans op archeologische sporen

Redelijk tot grote kans op archeologische sporen

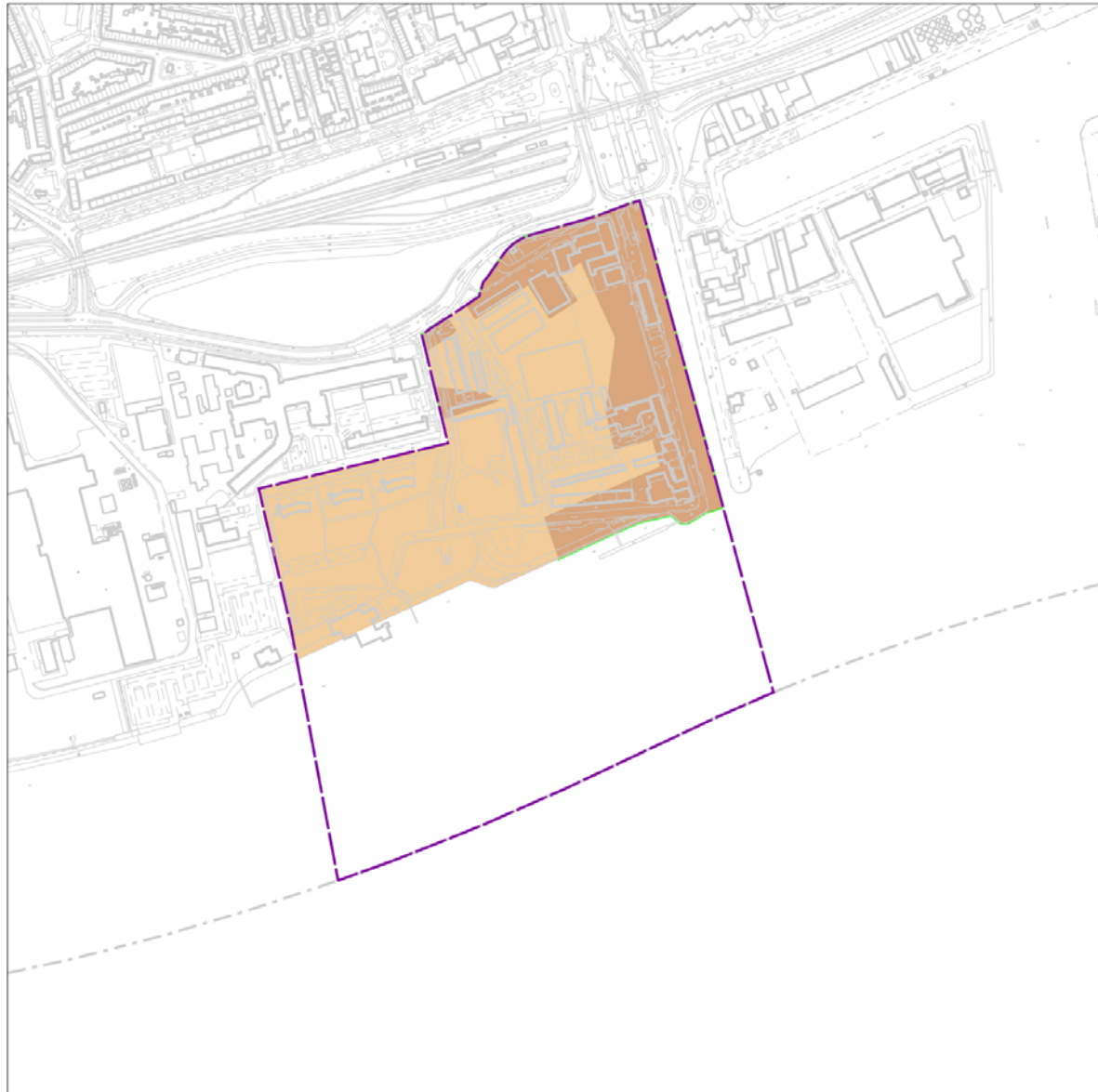
Kleine kans op archeologische sporen

Woonheuvel. Zeer grote kans op archeologische sporen

Bijlage 11 Archeologische verwachtingskaart

Legenda

- Hoge archeologische verwachting
- Middelhoge archeologische verwachting
- Grens bestemmingsplangebied

0 100m 200m 400m

